

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2018, sp. zn. 25 Cdo 6061/2016, ECLI:CZ:NS:2018:25.CDO.6061.2016.1

Číslo: 126/2019

Právní věta: Při stanovení výše náhrady, která náleží nesoběstačnému poškozenému za osobní péči poskytovanou mu rodinnými příslušníky nad rámec běžné rodinné spolupráce a solidarity, může soud vycházet podpůrně a přiměřeně i z ocenění přiznávaného pracovníkům pečovatelské služby podle vyhlášky č. 505/2006 Sb., nemůže však bez dalšího vyjít z částek odvozených z profesionální sféry. Úvaha soudu (§ 136 o. s. ř.) je opodstatněná, jestliže se opírá o minimální mzdu podle nařízení vlády č. 567/2006 Sb., kterou by musel poškozený zaplatit potřebnému počtu pečovatelů pracujících na úvazek odpovídající době či úkonům k provedení nezbytných činností péče o jeho osobu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.10.2018

Spisová značka: 25 Cdo 6061/2016

Číslo rozhodnutí: 126

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 449 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 26. 9. 2013, č. j. 57 C 344/2012-156, uložil žalované zaplatit oběma žalobcům účelné náklady spojené s léčením žalobkyně a) v období od 1. 6. 2009 do 30. 6. 2012 ve výši 45 637 Kč s příslušenstvím (výrok I.) a žalobkyni a) náhradu majetkové újmy vzniklé vynaložením prostředků na zajištění její základní obsluhy ve výši 524 400 Kč s příslušenstvím (výrok II.); ohledně části úroku z prodlení a nákladů spojených s léčením ve výši 27 406,94 Kč žalobu zamítl (výrok III.), zamítl žalobu žalobkyně a) ohledně částky 1 586 700 Kč s příslušenstvím představující náhradu za náklady na zajištění základní obsluhy, jakož i úroky z prodlení z částky 1 586 700 Kč (výrok IV.); zamítl žalobu žalobce b) ohledně částky 2 111 100 Kč s příslušenstvím, představující náhradu nákladů na zajištění základní obsluhy žalobkyně a) (výrok V.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a o povinnosti žalované zaplatit soudní poplatek (výroky VI. - VIII.). Vyšel ze zjištění, že žalobci se dne 25. 4. 2005 zúčastnili zájezdu do Egypta organizovaného žalovanou cestovní kanceláří. Na výletě do XY, zakoupeném od delegáta žalované, havaroval autobus s cestujícími a žalobkyně a) utrpěla zranění s trvalými následky. Byla uznána plně invalidní, v období od 1. 6. 2009 do 31. 12. 2012 potřebovala prakticky nepřetržitou asistenci při

řadě úkonů běžné denní potřeby, kterou jí zabezpečoval žalobce b), její manžel. Žalobkyně a) pobírá podle § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, příspěvek na péči II. stupně ve výši 4 000 Kč měsíčně a byly jí přiznány mimořádné výhody III. stupně pro občany se zvláště těžkým zdravotním postižením s potřebou průvodce. Soud věc posoudil podle § 420 a § 852a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“) ve spojení s § 1 zákona č. 159/1999 Sb. o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Dospěl k závěru, že žalovaná odpovídá žalobkyni a) za škodu vzniklou v příčinné souvislosti s dopravní nehodou autobusu při plnění závazku z cestovní smlouvy. Žalobcům proto podle § 449 obč. zák. náleží náhrada nákladů spojených s léčením v celkové výši 45 637 Kč s úrokem z prodlení od 3. 11. 2012, které soud uznal jako účelně vynaložené. Část těchto nákladů ve výši 4 258 Kč soud žalobcům nepřiznal, neboť byly vynaloženy až po časovém období vymezeném v žalobě. Žalobci b) soud nepřiznal náhradu nákladů na dopravu na jednání v jiných soudních řízeních, neboť jsou součástí nákladů příslušných řízení. Konečně soud nepřiznal ani úroky z prodlení z přisouzených částek do 3. 11. 2012, neboť jejich splatnost nastala až 2. 11. 2012, prodlení pak den poté. Ohledně nároku na náhradu nákladů spojených s péčí o žalobkyni a) uzavřel, že žalobkyně je v důsledku předmětné dopravní nehody nesoběstačná a vyžaduje asistenci. Bez ohledu na to, kdo jí tuto asistenci poskytuje, má nárok na pravidelnou rentu, ze které bude tato asistence hrazena. Výši náhrady soud stanovil podle § 136 o. s. ř. srovnáním se dvěma osmihodinovými pracovními úvazky za minimální mzdu (celkem 16 000 Kč), od čehož odečetl žalobkyni a) pobíraný příspěvek na péči II. stupně ve výši 4 000 Kč. Za období od 1. 6. 2009 do 30. 6. 2012 tak přiznal celkem 37 x 12 000 Kč, od kterých odečetl ještě částku 3 600 Kč odpovídající pobytu v nemocnicích a rehabilitačních zařízeních, kdy žalobce b) o žalobkyni a) nepečoval. Za období od 1. 7. 2012 do 21. 12. 2012 pak přiznal 6 x 14 000 Kč, neboť měsíční částku pro zohlednění inflace navýšil o 2 000 Kč. Celkem tedy žalobkyni a) přisoudil částku 524 400 Kč se zákonným úrokem od 3. 11. 2012. Co do částky 1 586 700 Kč a úroku z prodlení před 3. 11. 2012 žalobu zamítl. Žalobu žalobce b) pak ohledně tohoto nároku zamítl zcela, neboť k jeho uplatnění není aktivně legitimován.

2. K odvolání všech účastníků Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 17. 9. 2014, č. j. 13 Co 29/2014-245, rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I., II. a IV. potvrdil, v zamítavém výroku III. rozsudek soudu prvního stupně ohledně částky 4 405 Kč zrušil a řízení zastavil, ohledně částky 213 Kč rozsudek změnil tak, že žalované uložil tuto částku žalobcům zaplatit, a ohledně 23 148,94 Kč a úroku z prodlení za dobu před 3. 11. 2012 rozsudek potvrdil; rozhodl také o náhradě nákladů řízení a povinnosti žalované zaplatit soudní poplatek. Odvolací soud shledal, že soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav a rovněž jeho právní posouzení označil v zásadě za správné. K jinému závěru dospěl pouze ohledně výdajů za léky vynaložených v červenci 2012, které soud prvního stupně nepřiznal s ohledem na období vymezené v žalobě. Podle odvolacího soudu je rozhodné, zda byl nárok uplatněn a zda bylo prokázáno jejich vynaložení a účelnost, přiznal tedy žalobcům další nárok na úhradu léků v celkové hodnotě 213 Kč. Ohledně částky 4 045 Kč vzali žalobci se souhlasem žalované žalobu zpět, proto byl v této části rozsudek soudu prvního stupně zrušen a řízení zastaveno. Ve zbývajícím rozsahu bylo rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné potvrzeno. K nároku na náhradu nákladů na péči o žalobkyni a) odvolací soud uvedl, že úvahu soudu prvního stupně o výši škody považuje za správnou, pečlivě vyargumentovanou, a zcela se s ní ztotožňuje. Soud prvního stupně správně zohlednil aktuální judikaturu, vyšel z toho, že žalobkyně a) potřebuje trvalou pomoc, kterou by byly schopny zabezpečit dvě osoby pracující na plný úvazek, a proto s přihlédnutím k výši minimální mzdy tuto péči ohodnotil částkou 16 000 Kč měsíčně a od 1. 7. 2012 s přihlédnutím k inflaci 18 000 Kč měsíčně. Srovnání s minimální mzdou je přitom orientační, odvolací soud proto neuznal námitku žalované, že od částky nejsou odečteny daně a další povinné odvody. Rovněž odmítl argument ustanovením § 19 zákona o rodině, neboť péče, kterou žalobkyně a) vyžadovala, tyto povinnosti přesahují. Důvody, které v odvolání uvedla žalobkyně a), tj. snížení kvality jejího života, odvolací soud rovněž neuznal, neboť se jedná v zásadě o důvody rozhodné pro

posouzení jejího nároku na náhradu za ztížení společenského uplatnění, nikoliv pro náhradu asistenční péče.

II. Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu v části výroku I., kterou byl potvrzen vyhovující výrok II. rozsudku soudu prvního stupně, podala žalovaná dovolání. Jeho přípustnost ve smyslu § 237 o. s. ř. dovozuje z toho, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, které v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny a které mají být dovolacím soudem posouzeny jinak. Napadené rozhodnutí je podle ní založeno na nesprávném právním posouzení věci. Soud totiž rozhodl o náhradě škody, kterou žalobci vymezili jako „náhrada nezbytných úkonů pečovatelských služeb“, avšak označil ji jako „náhradu majetkové újmy vzniklé vynaložením finančních prostředků na zajištění základní obsluhy žalobkyně“; to podle dovolatelky neodpovídá obsahu nároku, neboť zde žádná majetková újma nevznikla z důvodu, že žalobci žádné finanční prostředky na obsluhu žalobkyně a) nevynakládají, protože obsluhu poskytuje její manžel bezúplatně. Dovatelka nesouhlasí s tím, že soud určil výši náhrady úvahou podle § 136 o. s. ř., neboť aplikace tohoto ustanovení je na místě až po zjištění skutečností, které umožňují porovnat srovnatelné případy, a nemůže být projevem libovlnné a nijak nepodložené úvahy soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. [30 Cdo 2625/2007](#)). Dovatelka namítá, že podle nálezu Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. [IV. ÚS 444/11](#), se v podobných případech hradí skutečná škoda, tj. o kolik se majetková sféra žalobkyně a) zmenšila v důsledku toho, že jí péči poskytuje manžel, a nikoliv potenciální škoda, která by vznikla, kdyby službu poskytoval profesionální pečovatel. Pro určení této škody je podle dovolatelky rozhodná jak hodnota, tak i časová náročnost prací, které žalobce b) poskytuje v míře přesahující povinnosti podle zákona o rodině. Soud prvního stupně nepovažoval tyto okolnosti za potřebné zjistit. Dovatelka rovněž namítá, že soud nekriticky přijal tvrzení žalobců o míře potřebné a poskytované péče, když lékařské zprávy a rozhodnutí o výši příspěvku na péči svědčí o mnohem menší potřebě péče pro žalobkyni a). Podle dovolatelky soud dále nezohlednil míru závislosti žalobkyně a) a ani skutečnost, že profesionální pečovatelé ze své mzdy musejí odvádět daně a další dávky, vznikají jim v souvislosti s péčí náklady a svou službu navíc poskytují za účelem zisku na rozdíl od žalobce b). Odpovídající odměna by tak mohla být srovnatelná maximálně s čistou mzdou pečovatele, v opačném případě by byla práce neprofesionála ohodnocena paradoxně více. Konečně namítá, že přiznaná částka je nepřiměřeně vysoká při srovnání se skutkově podobnými věcmi, a uzavírá, že nebyly splněny zákonné a judikaturní předpoklady pro aplikaci volné úvahy soudu a způsob, jak soud v dané věci určil výši škody je nepřezkoumatelný. Navrhuje, aby odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

4. Žalobci se ve svém vyjádření s důvodností dovolání neztotožňují. Uvádějí, že argumentace dovolatelky je nekonkrétní a účelově využívá neúplné a z kontextu vytržené citace ze zdravotní dokumentace. Argumentace soudu ohledně určení výše škody byla podle jejich názoru dostatečně podrobná. Navrhuje, aby dovolání bylo zamítnuto jako nedůvodné.

5. Proti výroku I. rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byl potvrzen výrok IV. rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby na náhradu majetkové újmy ve výši 172 000 Kč s příslušenstvím, podala žalobkyně a) dovolání. Jeho přípustnost podle § 237 o. s. ř. dovozuje z toho, že odvolací soud se odchýlil od rozhodovací praxe Nejvyššího soudu při řešení otázky hmotného práva, zda je možné při stanovení výše nároku poškozeného na náhradu majetkové újmy vzniklé vynaložením finančních prostředků na zajištění základní obsluhy zohlednit i příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb. Odvolací soud tento příspěvek od přiznané náhrady újmy odečetl, aniž by bylo rozhodnuto o snížení nároku ve smyslu § 450 obč. zák., čímž se odchýlil od judikatury Nejvyššího soudu (rozsudek ze dne 24. 10. 2006, sp. zn. [25 Cdo 2127/2006](#)) i Ústavního soudu (nálezy ze dne 16. 1. 2013, sp. zn. [I. ÚS](#)

[46/12](#), a ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. [I. ÚS 2930/13](#)). Navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

6. Žalovaná se k dovolání žalobkyně a) vyjádřila tak, že rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 2127/2006](#) odráží právní úpravu platnou v době od 26. 2. 2001 do 28. 2. 2003 a na projednávaný případ jej nelze použít, protože v mezidobí došlo ke změně právní úpravy. Nyní účinný zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je koncepčně jiný, příspěvek podle § 7 tohoto zákona je účelově vázán a v rozsahu, kterým jsou náklady na péči pokryty tímto příspěvkem, nevzniká žalobkyni škoda. S ohledem na uvedené proto má za to, že dovolání žalobkyně není důvodné.

III.

Připustnost dovolání

7. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání žalované je přípustné pro řešení otázky výše náhrady nákladů vynaložených na asistenční péči o poškozenou odkázanou na pomoc třetí osoby, kterou vykonává osoba blízká. Dovolání žádné z účastnic není důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud je povinen přihlídnout k vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i když nebyly v dovolání uplatněny. Existence takových vad však nebyla dovolatelkou namítána a nevyplývá ani z obsahu spisu.

9. Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.], může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

10. Vzhledem k § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, neboť ke škodní události došlo před 1. 1. 2014.

11. Podle § 449 obč. zák. při škodě na zdraví se hradí též účelné náklady spojené s léčením [odst. 1]. Náklady léčení a náklady pohřbu se hradí tomu, kdo je vynaložil. [odst. 3.]

12. Náklady na asistenční péči o nesoběstačnou osobu považuje soudní praxe za součást skutečných majetkových újem (škod), které mohou poškozeným v souvislosti se škodní událostí vzniknout a na jejichž náhradu mají vůči škůdci nárok. V rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. [31 Cdo 1778/2014](#), publikovaném pod číslem 44/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „Sbírka“), Nejvyšší soud shrnul, že při zohlednění aktuálního vývoje judikatury je zapotřebí vykládat § 449 odst. 1 obč. zák. širěji, a otevřel tak možnost podřadit náhradu nákladů za péči třetí osoby pod náklady léčení i tehdy, pokud nesměřuje přímo ke zlepšení zdravotního stavu, ale je pouze kompenzací nedostatků v soběstačnosti nebo péči o domácnost. Postup podle § 449 odst. 1 obč. zák. umožňuje přiznat náhradu těchto nákladů i osobě pečující (odstavec 3 tohoto ustanovení), nejen osobě poškozené. V případě aplikace tohoto

ustanovení tak mohou nastat tři situace: a) pečující osobě platí sám poškozený - pak má na náhradu těchto výdajů nárok poškozený, a to v rozsahu skutečně vynaložených částek, jsou-li použity účelně, b) pečující osobě platí třetí osoba (např. příbuzný) - pak má na náhradu těchto výdajů nárok třetí osoba, jež výdaje vynaložila (nárok jí zakládá speciální úprava v § 449 odst. 3 obč. zák.), opět samozřejmě v rozsahu účelných nákladů, a c) péči vykonává někdo osobně, aniž by vynakládal finanční prostředky - i v tomto případě je tu nárok na finanční náhradu za provedení těchto prací, ovšem nárok náleží samotnému poškozenému.

13. V posuzovaném případě vykonává péči o nesoběstačnou žalobkyni a) i o její domácnost osobní prací její manžel, žalobce b). Žalovaná v dovolání nezpochybňuje aktivní legitimaci žalobkyně a) k uplatnění tohoto nároku, má výhrady k rozsahu poskytované péče a ke způsobu zjištění výše náhrady v tomto specifickém případě. Dovolatelce je třeba přisvědčit, že žalobkyni náleží náhrada za osobní bezplatnou péči poskytovanou žalobcem b) pouze v rozsahu, v němž tato jeho činnost přesahuje míru lidské a rodinné solidarity a rozsah úkonů obvyklých při běžné rodinné spolupráci při vedení společné domácnosti (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. [25 Cdo 2108/2011](#), publikovaný pod C 12724 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek, C. H. BECK, dále též jen „Soubor“). Soud prvního stupně rozsah takto vynakládané péče zjistil a podrobně svůj postup vyložil, přičemž výhrady dovolatelky, pokud směřují proti těmto zjištěním, nepředstavují uplatnění dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení, nýbrž směřují proti skutkovým závěrům, na nichž spočívá právní posouzení věci. Správnost skutkových zjištění však dovolacímu přezkumu nepodléhá (srov. § 241a odst. 1, 6 a § 242 odst. 3 o. s. ř.).

14. Za této situace má dovolací soud prostor pouze k řešení právní otázky určení výše náhrady za poskytování zjištěného množství osobní péče o nesoběstačnou osobu poškozenou na zdraví. Protože finanční ocenění takové činnosti nelze provést podle právního předpisu ani dosti dobře podle obvyklých cen vycházejících z tržního prostředí, důvodně odvolací soud postupoval podle § 136 o. s. ř. (lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy). Použití tohoto ustanovení má svá judikatorní pravidla, nemůže být ničím nepodloženým odhadem či snad dokonce libovůlí soudu, nýbrž musí být úvaha soudu podložena a odůvodněna, má vycházet z jasně určených premis a korektních logických postupů, které musí být z odůvodnění rozhodnutí dostatečně zřejmé. Není proto chybou, že soud v posuzovaném případě přiměřeně (podpůrně) vycházel i z ocenění přiznávaného pracovníkům pečovatelské služby podle vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (srov. nález Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2013, sp. zn. [I. ÚS 46/12](#), Sbírký náleží a usnesení Ústavního soudu 14/2013). Náhrada se však nemůže odvíjet striktně od tržní hodnoty odměny za práci profesionálních pečovatelských, neboť je třeba zohlednit možné sociální dávky, které ze stejného důvodu pobírá (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. [25 Cdo 2108/2011](#), Soubor C 12724). Dovolatelce lze přisvědčit, že odměna za práci profesionálního pečovatele v sobě zahrnuje i částky spojené s daňovými odvody a povinnosti ve sféře sociálního zabezpečení, zatímco rodinný příslušník poskytující péči osobně není zatížen povinností odvádět příslušné částky. Nelze proto bez dalšího vyjít z částek odvozených z profesionální sféry.

15. Soud prvního stupně na základě rešerše judikatury odkázal na případy, kde se přiznaná náhrada pohybovala v rozmezí od 4 000 do 24 000 Kč měsíčně; dotazem na společnosti, jež se poskytováním pomoci profesionálně zabývají, zjistil, že nejsou schopny vzhledem k množství požadovaných úkonů pokrýt potřeby žalované v domácím prostředí, ale pouze při hospitalizaci za cenu cca 16 000 Kč měsíčně. Konečnou částku tedy určil jako minimální mzdu, kterou by musela poškozená zaplatit dvěma pečovatelkám pracujícím na plný úvazek (2 x 8 hodin denně) tj. 16 000 Kč měsíčně, od kterých odečetl žalobkyni pobíranou sociální dávku ve výši 4 000 Kč měsíčně a od 1. 7. 2012 navýšil přiznanou částku pro zohlednění inflace o 2 000 Kč měsíčně. Zde lze připomenout, že minimální mzda je stanovena nařízením vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních

zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, a to za účelem stanovení výše základní sazby minimální mzdy a podmínek pro její poskytování, a stanovení nejnižší úrovně zaručené mzdy a podmínky pro její poskytování zaměstnancům, jejichž mzda není sjednána v kolektivní smlouvě, a pro zaměstnance, kterým se za práci poskytuje plat, to vše v pracovněprávní oblasti (jde o prováděcí předpis k zákonu č. 262/2006 Sb., zákoník práce. I tato norma má svou relevanci a může být použita jako podklad pro úvahu soudu podle § 136 o. s. ř. Popsaný postup určení výše náhrady škody tedy považuje dovolací soud za korektní, dostatečně transparentní, a výši odškodnění ve světle argumentů soudů nižších stupňů za přiměřenou. Nelze souhlasit s námitkami dovolatelky, že by soud nezohlednil míru závislosti žalované a hodnotu, popř. časovou náročnost prováděných úkonů, neboť ji dostatečně zjistil dotazem na profesionální poskytovatele péče.

16. Zároveň je zřejmé, že takto stanovená výše se důvodně nerovná obvyklým cenám výkonu specializované odborné činnosti. K dovolací námitce, že přiznaná náhrada je s ohledem na skutkově podobné věci nepřiměřeně vysoká, dovolací soud pro úplnost dodává, že povaha služby, kterou poškozená využívá, odpovídá službě osobní asistence ve smyslu § 39 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Podle § 5 odst. 2 prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb., maximální výše úhrady za poskytování osobní asistence činí 130 Kč za hodinu, podle skutečně spotřebovaného času nezbytného k zajištění úkonů. V případě osobní asistence využívané 16 hodin denně (dva plné úvazky, jak uvažoval soud prvního stupně) by se pak jednalo o částku až 64 480 Kč měsíčně (130 Kč/hodin x 16 hodin x 31 dní) v případě neustálé asistence (24 hodin denně) by se pak jednalo o částku až 96 720 Kč měsíčně. Byť výše uvedený předpis není pro určení výše škody v daném občanskoprávním sporu závazný ani rozhodující, je zřejmé že přiznaná částka (tj. 16 000 - 18 000 Kč před odečtením státních příspěvků) se pohybuje v rozmezí zhruba čtvrtiny předpisem nastaveného limitu pro profesionální péči. Ani z tohoto hlediska ji proto nelze považovat za nepřiměřeně vysokou.

17. Konečně lze doplnit, že v některých situacích je možno uvažovat i o určení náhrady postupem zaměřeným nikoliv na hodinovou sazbu, ale na úkony, kde lze rovněž podpůrně použít vyhlášku č. 505/2006 Sb., jež stanoví maximální výši úhrady za poskytování úkonů pečovatelské služby. I v tomto případě se však jedná pouze o nezávaznou pomůcku pro určení výše náhrady úvahou soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. a vždy bude záležet na konkrétních okolnostech případu a na tom, jaký postup shledá soud za přesnější a vhodnější pro zachování principů popsaných výše.

18. Ze všech uvedených důvodů je zřejmé, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu věcně správný; Nejvyšší soud proto dovolání žalované podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

19. Důvodné není ani dovolání žalobkyně a), která odvolacímu soudu vytýká, že při stanovení výše náhrady bral v potaz částky poskytované jí státem formou příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., a odečetl jejich výši od hodnoty péče vynakládané žalobcem b). Ani tato otázka nebyla v soudní praxi do nedávné doby vyřešena, a je tak založena přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř.

20. Podle § 7 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu (odst. 1). Nárok na příspěvek má osoba uvedená v § 4 odst. 1, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo asistent sociální péče uvedený v § 83 nebo poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb podle § 85 odst. 1 nebo dětský domov, anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu; nárok na příspěvek má tato osoba i po dobu, po kterou je jí podle zvláštního právního předpisu

poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace (odst. 2).

Podle § 21 odst. 2 písm. d) tohoto zákona příjemce příspěvku je povinen využívat příspěvek na zajištění potřebné pomoci osobou blízkou nebo asistentem sociální péče uvedeným v § 83 nebo poskytovatelem sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb podle § 85 odst. 1, nebo dětským domovem anebo speciálním lůžkovým zdravotnickým zařízením hospicového typu.

Podle § 21 odst. 3 tohoto zákona výplata příspěvku může být po předchozím písemném upozornění zastavena, příspěvek může být odňat nebo nepřiznán, jestliže žadatel o příspěvek, oprávněná osoba nebo jiný příjemce příspěvku nesplní některou povinnost uvedenou v odstavci 1 a 2.

21. Žalobkyně a) v dovolání poukazuje na rozsudek ze dne 24. 10. 2006, sp. zn. [25 Cdo 2127/2006](#) (č. 68/2007 Sbírky), v němž Nejvyšší soud dovodil, že není žádného zákonného důvodu snižovat rozsah náhrady škody o příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, vyplácený pečující osobě podle § 80 a násl. zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, neboť vyšel z toho, že účelem této dávky je motivovat osoby blízké k poskytování celodenní péče poškozenému, a náleží mu tedy ze zcela jiného právního důvodu, než je ten, na němž je založena povinnost škůdce nahradit škodu. V posuzované věci jde však o rozdílnou situaci, neboť dovolatelce nenáleží zmíněný příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, vyplácený pečující osobě, nýbrž přímo jí je poskytován příspěvek na péči podle § 7 a násl. zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tato sociální dávka sice příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu s účinností od 1. 1. 2007 nahradila, nicméně jejím účelem, jak vyplývá z textu zákona i důvodové zprávy, je umožnit osobě, jejíž dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav vyžaduje péči jiných osob, zajištění potřebné pomoci při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti. Tento příspěvek poskytuje stát v rámci zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci občanům, kteří v důsledku svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jsou odkázáni na soustavnou (nebo částečnou) pomoc jiných osob. Charakteristické pro tyto příspěvky zároveň je, že pro jejich poskytování nemá žádný význam, zda takto postižená osoba je či není schopna zajistit si zcela (nebo zčásti) tuto péči z vlastních nebo jinak získaných prostředků. Jedná se o dávky, u nichž se nárok na plnění odvíjí pouze od potřeby pomoci jiné fyzické osoby při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti, jejíž stupně jsou rozvedeny v ustanovení § 8 až 10 zákona č. 108/2006 Sb., a to bez ohledu na sociální situaci (poměry) postižené osoby. Uvedená dávka tak přispívá k zajištění péče o fyzickou osobu, která toho sama není schopna, ze strany třetí osoby. Jde tedy také o zajišťování nákladů na púrazovou péči o poškozeného. Při poskytování uvedených dávek se nezkoumá (a pro rozhodování o jejich přiznání to nemá význam), co bylo příčinou toho, že se osoba stala závislou na pomoci jiné fyzické osoby při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti. V případě, že by na stejný účel byla fyzické osobě – poškozenému poskytována náhrada vynaložených nákladů jak ze státních prostředků, tak od osoby povinné k náhradě škody, šlo by o vyplácení dvojité (duplicitní). Účelovost příspěvku se pak jednoznačně podává i ze zákonem stanovené povinnosti příjemce (poškozeného) využívat jej jedině k zabezpečení si potřebné pomoci, přičemž nedodržení této povinnosti je sankcionováno zastavením výplaty či dokonce odnětím příspěvku.

22. Tento závěr činí Nejvyšší soud při vědomí nálezu ze dne 16. 1. 2013, sp. zn. [I. ÚS 46/2012](#), v němž Ústavní soud vyslovil, že povinnost k náhradě škody nemůže být snížena proto, že poškozený je příjemcem příspěvku na péči; tento závěr byl však vyvozen z předchozí judikatury Nejvyššího soudu (srov. citované rozhodnutí sp. zn. [25 Cdo 2127/2006](#)), a nezohledňuje tak dostatečně účel daného příspěvku v rámci odlišně koncipovaných sociálních služeb, které stát osobám v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu prostřednictvím státního rozpočtu zajišťuje. Je proto na místě tento právní závěr revidovat (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [IV. ÚS 301/05](#)) a vycházet z toho, že v rozsahu nákladů na péči hrazených státem v podobě příspěvku na péči jsou potřeby poškozeného satureovány a nemůže mu vzniknout skutečná škoda (§ 442 odst. 1 obč. zák.); příspěvek na péči je tak třeba zohledňovat při stanovení výše náhrady nákladů spojených s léčením

podle § 449 odst. 1 obč. zák.

23. Z uvedeného vyplývá, že je-li poškozenému v systému sociálního zabezpečení (služeb) vyplácen příspěvek z důvodu potřeby pomoci jiné fyzické osoby při péči o jeho vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti, je třeba k této skutečnosti přihlídnout při rozhodování o výši náhrady škody na zdraví v podobě účelně vynaložených nákladů spojených s léčením (péčí) a poskytnutý příspěvek od náhrady nákladů péče odečíst (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2018, sp. zn. [25 Cdo 179/2018](#) a sp. zn. [25 Cdo 3157/2018](#)). Dospěl-li odvolací soud k těmž závěru, je napadené rozhodnutí z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné, a Nejvyšší soud proto dovolání žalobkyně a) podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.